

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

Tlf. 95 19 68 00/01

e-post: post@diskrimineringsnemnda.no

hjemmeside: www.diskrimineringsnemnda.no

Sak nr. 37/2009

Sakens parter:

A. A

B. Trossamfunn B

Vedtak av 27. mai 2010

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sammensetning:

Trude Haugli, leder

Gudrun Holgersen, nestleder

Britt Elin Strand

Johan Kr. Øydegard

Saken gjelder

Spørsmål om B handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av etnisitet og/eller kjønn da de valgte å frata A vervet som ”pioner” i menigheten. Vurdering etter diskrimineringsloven § 4, og likestillingsloven § 3.

Sakens faktiske forhold

A har afroamerikansk bakgrunn. I 2004 kom A og hennes mann til X Engelske Menighet av trossamfunnet B. A hadde der verv som ”pioner”.

A opplyser at rollen som ”pioner” er en respektfull og ærefull rolle i menigheten, som blant annet innebærer å være et forbilde for andre i menigheten. Menigheten B opplyser at for å være ”pioner” i menigheten må vedkommende gjøre godt mot dem som er i menigheten og anvende Guds ords høyeste moralnormer i tale og handlinger. Vervet som ”pioner” består i frivillig og ulønnet forkynnelse.

Det er tilsynsmennene i menighetene som avgjør hvem som skal ha verv som ”pioner” i menigheten. Kun 500 av Bs trossamfunn 14 800 norske medlemmer har dette vervet.

I mars 2007 kom A i konflikt med C, en amerikansk ”district”-veileder som var på besøk i menigheten. C avviste As spesielle afrikanske håndhilse (å hilse med knyttet hånd). Han fortalte henne at det var uhøflig av henne ikke å ta ham i hånden da hun hilste på ham.

Noen dager etter denne hendelsen fikk A beskjed om at hun ikke lenger hadde vervet som ”pioner” i menigheten.

Behandlingen hos Likestillings- og diskrimineringsombudet og videre saksgang

Den 2. oktober 2007 henvendte A seg til Likestillings- og diskrimineringsombudet. Hun ba Ombudet vurdere om hun var blitt diskriminert i strid med diskrimineringsloven.

Ombudet ga uttalelse i saken den 8. desember 2008, og konkluderte med at B ikke hadde handlet i strid med diskrimineringsloven § 4. Ombudet fant ikke holdepunkter for at As etniske bakgrunn spilte inn da hun mistet pionervervet.

Ved e-post av 14. desember 2008 klaget A på Ombudets uttalelse.

Ombudet vurderte saken på nytt, men fastholdt konklusjonen. I forbindelse med klagen på Ombudets uttalelse har A tatt opp spørsmålet om hun er ulovlig forskjellsbehandlet som kvinne. Ombudet uttalte i den forbindelse at saken ble opplyst på bakgrunn av at A selv begrunnet sin klage i en konkret episode som reiste spørsmål om etnisk diskriminering. Ombudet fant ikke at det i klagebehandlingen hadde kommet fram opplysninger som tilsa at hun ble diskriminert som kvinne.

Saken ble sendt til Likestillings- og diskrimineringsnemnda ved brev av 28. september 2009.

Saken ble behandlet i Nemndas møte den 27. mai 2010 i Oslo. I behandlingen av saken deltok Nemndas medlemmer Trude Haugli (leder), Gudrun Holgersen (nestleder), Britt Elin Strand og Johan Kr. Øydegard.

Verken A eller B menighet ønsket å være tilstede under behandlingen av saken.

Fra Likestillings- og diskrimineringsombudet møtte Heidi Wyller. Nemndas sekretariat var representert ved Geir-Olav Jensen og Synnøve Leikvoll.

Partenes anførsler:

A mener at B menighet handlet i strid med forbudet i diskrimineringsloven § 4 da hun mistet vervet som ”pioner” i menigheten, og viser til hennes afroamerikanske bakgrunn.

Hun mener avgjørelsen om å frata henne vervet skyldes diskriminerende holdninger i menigheten. Den bakenforliggende årsaken var at hun i mars 2007 kom i konflikt med C, en amerikansk veileder i menigheten. Han avviste hennes spesielle afrikanske hilsen, og da A tok opp saken med C i etterkant oppfattet hun saken som løst. Tre dager etter episoden ble hun meddelt at hennes status i menigheten var endret fra ”pioner” til vanlig medlem i menigheten.

Hun viser til at C i etterkant av episoden uttalte til hennes mann at han bare ville se hvordan hun reagerte dersom han irettesatte henne for hennes spesielle håndhilsen.

A hevder at hun flere ganger har tatt kontakt både med menighetens tilsynsmenn og eldsterådet i B menighet sentralt. Hun har ikke fått noen forklaring på hvorfor hun ikke lenger får være ”pioner”. Hun viser blant annet til framlagt brev fra henne til eldsterådet. A benekter å ha hatt samtaler med tilsynsmennene i menigheten etter episoden med C.

A påpeker at tilsynsmennene i menigheten aldri tidligere har uttalt til henne at personer i menigheten har reagert på måten hun utførte sitt verv på. Hun avviser også at hun fikk veiledning fra tilsynsmenn i menigheten i perioden 2005-2007. Hun påpeker at B menighet også har brutt egne retningslinjer ved behandlingen av henne.

I omgjøringsrunden har A også tatt opp spørsmålet om hun er ulovlig forskjellsbehandlet som kvinne i den aktuelle saken.

B menighet benekter å ha handlet i strid med forbudet mot diskriminering på grunn av etnisitet i diskrimineringsloven § 4 da de fratok A vervet som ”pioner” i menigheten.

De mener saken må bero på en misforståelse, og at endringen i hennes status overhodet ikke hadde noen sammenheng med episoden med håndhilsingen.

B menighet understreker at diskriminering av kvinner og etniske minoriteter strider mot deres verdisyn, og opplyser at menigheten har ”pionerer” fra rundt 20 nasjonaliteter. Av ”pionerene” er det flere som har afrikansk eller asiatisk bakgrunn.

B menighet opplyser at A har opptrådt sårende overfor personer i menigheten, blant annet ved å kritisere dem uten grunn. Dette resulterte blant annet i at disse medlemmene ikke lenger

ønsket hennes veiledning. Det er dette som er årsaken til at det ikke lenger var ønskelig at A var ”pioner” i menigheten.

Det ble gjort flere forsøk på å veilede A i perioden 2005-2007. Det ble i den forbindelse snakket om betydningen av å tenke på hvordan andre oppfattet det A sa, og hvordan hun kunne unngå uoverensstemmelser i menigheten. A kom da i angrepsposisjon, og hun har verken beklaget eller unnskyldt sin oppførsel.

Beslutningen om at A ikke lenger skulle ha vervet som ”pioner” ble tatt etter en helhetsvurdering av menighetens tilsynsmenn. Det vises til framlagt skriftlig redegjørelse fra Eldsterådet i X Engelske Menighet av 15. desember 2007.

Tilsynsmennene i den aktuelle menigheten hadde gjentatte samtaler med A der de forklarte henne bakgrunnen for at hun ikke kunne ha vervet som ”pioner”.

Beslutningen hadde ikke sammenheng med episoden med håndhilsingen. Det vises til skriftlig redegjørelse fra C av 4. februar 2009. C uttaler her at han reagerte på As hilsen som ”*a type of greeting that gang members give each other in The United States*”. Han oppfattet hilsningen som uvennlig og ukorrekt. Da han to dager etter episoden med håndhilsingen forstod at A fremdeles var opprørt over hans reaksjon, ba han henne om unnskyldning. As mann og to andre medlemmer av menigheten overhørte dette.

Nemndas vurderinger

Innledende merknader

Denne saken gjelder X Engelske Menighet av B, og deres avgjørelse om å frata en kvinnelig afroamerikaner stilling som ”pioner” i menigheten. Spørsmålet er om å frata henne dette verv er et brudd på diskrimineringsloven og/eller likestillingsloven. Nemnda har etter diskrimineringsombudsloven § 7 i utgangspunktet kompetanse til å fatte bindende vedtak om at det foreligger brudd på likestillingsloven og diskrimineringsloven.

B menighet har i relasjon til likestillingsloven reist spørsmål om Ombudet og Nemnda har kompetanse til å prøve spørsmålet om kjønnsdiskriminering, jf. likestillingsloven § 2 første ledd. Ordlyden i bestemmelsen er slik:

Loven gjelder på alle områder, med unntak av indre forhold i trossamfunn.

Nemnda legger til grunn at B menighet er et trossamfunn, og i utgangspunktet omfattes av unntaket. Spørsmålet er om beslutningen om å frata A hennes stilling som ”pioner” er et *indre forhold*.

Diskrimineringsloven § 3 første ledd inneholder en parallell bestemmelse som avgrenser denne lovs virkeområde. Denne avgrensningen er primært knyttet til beslutninger og forhold som har nær sammenheng med tros- og religionsutøvelsen. Ettersom B under saksforberedelsen har fremholdt at saken ikke reiser religiøse eller trossmessige spørsmål anser Nemnda seg kompetent til å treffe realitetsavgjørelse i saken.

I saken er det anført diskriminering på grunnlag av etnisitet og kjønn. Nemnda vurderer først spørsmålet om etnisk diskriminering.

Spørsmål om etnisk diskriminering

Diskrimineringsloven § 4 første og annet ledd har slik ordlyd:

Direkte og indirekte diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion eller livssyn er forbudt.

Med direkte diskriminering menes at en handling eller unnløtelse har som formål eller virkning at personer eller foretak på grunnlag som nevnt i første ledd blir behandlet dårligere enn andre blir, er blitt eller ville blitt behandlet i en tilsvarende situasjon.

Nemnda vil understreke at det ikke stilles krav om diskriminerende hensikt for å bli rammet av lovens forbud, jfr. ordlyden og Ot.prp. nr. 33 (2004-2005) side 94. Det er tilstrekkelig at det oppstår en diskriminerende virkning, og at denne skyldes for eksempel språk eller etnisitet. Diskrimineringsforbudet omfatter også unnløtelser, jfr. ordlyden i § 4 andre ledd. A har afroamerikansk bakgrunn, og det er ikke tvil om at hun som utgangspunkt er omfattet av diskrimineringsvernet i loven.

Bevisbyrden er regulert i diskrimineringsloven § 10:

Hvis det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at det har funnet sted brudd på bestemmelsene i §§ 4, 5, 6, 7 eller 9, skal det legges til grunn at brudd har funnet sted, hvis ikke den som er ansvarlig for handlingen, unnløtelsen eller ytringen sannsynliggjør at det likevel ikke har funnet sted slikt brudd.

Nemnda vil bemerke at den særlige bevisbyrderregelen i diskrimineringsloven skal sikre en effektiv håndheving av diskrimineringsforbudet, jfr. Ot.prp. nr. 33 (2004-2005) side 129.

Nemnda har vurdert om det foreligger holdepunkter som gir grunn til å tro at B menighet la vekt på As etnisitet da hun ble fratatt vervet som ”pioner”. Dette krever en konkret vurdering av om hennes påstand støttes av hendelsesforløpet og sakens ytre omstendigheter, jfr. blant annet Likestillings- og diskrimineringsnemndas sak 26/2006. Det er her A som i utgangspunktet har bevisføringsrisikoen.

A har anført at hun kort tid før hun ble fratatt posisjonen som ”pioner” hadde en disputt med C om en afroamerikansk hilseform. Sistnevnte reagerte og oppfattet at dette var en upassende gangsterhilsen. A har lagt til grunn at det er denne hilseformen, en hilseform som har tilknytning til hennes afroamerikanske bakgrunn, som var grunnlaget for reaksjonen fra eldsterådet i menigheten.

B menighet har avvist at hun ble fratatt vervet på grunn av nevnte håndhilsen eller episoden med C. Årsaken til at hun ble fratatt vervet skyldes visse trekk ved As opptreden og oppførsel. På generell basis har B menighet opplyst at det vil være i fundamental strid med Bs tros- og verdigrunnlag å praktisere diskriminering, enten det skulle være på grunn av etnisk opprinnelse, kjønn eller annen grunn. Det er også fremholdt at pr. 1. januar 2008 er det til sammen 545 som tjener som pionerer, hvorav 368 kvinner. Av disse er etnisk norske i et mindretall.

Nemnda finner ikke at det er kommet frem opplysninger eller ytre omstendigheter som indikerer årsakssammenheng mellom en eventuell underliggende konflikt som kan tilskrives As etnisitet - og som hun gir uttrykk for ved sin hilseform -, og det forhold at hun ble fratatt vervet som ”pioner”.

Alene det forhold at det er tidsnærhet mellom disputten med C og tapet av vervet er ikke tilstrekkelig til å snu bevisbyrden.

Spørsmål om diskriminering på grunnlag av kjønn

Likestillingsloven § 3 første og andre ledd lyder:

Direkte eller indirekte forskjellsbehandling av kvinner og menn er ikke tillatt. Med direkte forskjellsbehandling menes handlinger som

- 1. Stiller kvinner og menn ulikt fordi de er av forskjellig kjønn.*

Spørsmålet om hvorvidt A er diskriminert på grunn av at hun er kvinne må på samme måte som for spørsmålet om etnisitet underbygges med omstendigheter som gir Nemnda grunn til å tro at diskriminering har funnet sted, jf. likestillingsloven § 16. Nemnda oppfatter anførselene om kjønnsbasert forskjellsbehandling å være bygd på at menigheten ikke har fulgt sine egne retningslinjer da de besluttet å frata henne vervet om ”pioner”. Dette er et forhold som Nemnda har vanskelig for å finne dokumentasjon for. Det er også vanskelig ut fra opplysningene i saken å finne holdepunkter for en sammenheng mellom et eventuelt brudd på interne retningslinjer og det forhold at A er kvinne.

Nemnda kan heller ikke se at en vurdering av begge diskrimineringsgrunnlagene i sammenheng gir grunnlag for å komme til et annet resultat.

Slik Nemnda oppfatter saksforholdet er den grunnleggende årsaken til at As anser seg diskriminert, at hun oppfatter at eldsterådet i X Engelske Menighet har behandlet henne urettferdig, og at hun har fått en urimelig behandling. Nemndas kompetanse er imidlertid avgrenset til utelukkende å vurdere spørsmålet om det har skjedd diskriminering; i dette tilfellet på grunn av kjønn eller etnisitet.

Vedtaket er enstemmig

---o0o---

Vedtaket er et endelig forvaltningsvedtak som ikke kan overprøves gjennom forvaltningsklage. Etter lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) § 12 om overprøving av Nemndas vedtak, kan vedtaket bringes inn for domstolene til full prøving av saken. Saksmaal til overprøving av Nemndas vedtak må reises innen tre måneder etter at underretning om

vedtaket er mottatt. Søksmål om gyldigheten av Nemndas vedtak rettes mot staten ved Nemnda.

SAK 37/2009

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har fattet slikt vedtak:

B handlet ikke i strid med diskrimineringsloven § 4 da A ble fratatt vervet som pioner i menigheten. B handlet heller ikke i strid med likestillingsloven § 3.

Oslo den 27. mai 2010

Trude Haugli
leder

Gudrun Holgersen
nestleder

Britt Elin Strand

Johan Kr. Øydegard